YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

16 päivänä lokakuuta 1997 *

Asiassa C-304/96,

jonka Tribunale amministrativo regionale della Liguria (Italia) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Hera SpA

vastaan

Unità sanitaria locale n° 3 — genovese (USL) ja

Impresa Romagnoli SpA

ennakkoratkaisun julkisia rakennusurakoita koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 14 päivänä kesäkuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/37/ETY (EYVL L 199, s. 54) 30 artiklan 4 kohdan tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja H. Ragnemalm (esittelevä tuomari) sekä tuomarit P. J. G. Kapteyn ja J. L. Murray,

julkisasiamies: C. O. Lenz,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Italian hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön diplomaattisten riita-asioiden osaston osastopäällikkö, professori Umberto Leanza, avustajanaan valtionasiamies Pier Giorgio Ferri,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellinen neuvonantaja Hendrik van Lier ja oikeudellisen yksikön virkamies Paolo Stancanelli,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 29.5.1997 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Tribunale amministrativo regionale della Liguria on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 4.7.1996 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomiois-

tuimeen 19.9.1996, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen julkisia rakennusurakoita koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 14 päivänä kesäkuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/37/ETY (EYVL L 199, s. 54) 30 artiklan 4 kohdan tulkinnasta.

2 Tämä kysymys on esitetty hallintoriita-asiassa, jossa valittajana on Hera SpA -niminen yritys (jäljempänä Hera) ja vastapuolina Unità sanitaria locale n° 3 — genovese (paikallinen terveysviranomainen, jäljempänä USL) ja Impresa Romagnoli SpA -niminen yritys (jäljempänä Romagnoli) ja joka koskee päätöstä, jolla Hera on jätetty tarjouskilpailumenettelyn ulkopuolelle.

3 USL julkaisi 19.12.1995 tarjouspyynnön rakennusurakasta, joka koski Genovassa sijaitsevan Presidio Socio Sanitarion Vecchio Istituton sisäisiä rakennustöitä ja teknisiä muutoksia. Tarjouspyynnössä todettiin, että sopimus tehdään sen tarjoajayrityksen kanssa, joka antaa suurimman alennuksen urakan lähtöhinnasta, joka oli 16 643 000 000 Italian liiraa (ITL).

4 Hera teki edullisimman tarjouksen ehdottamalla 17,30 prosentin suuruista alennusta. Tämä tarjous kuitenkin jätettiin tarjouskilpailumenettelyn ulkopuolelle, koska se oli poikkeuksellisen alhainen, ja siten sopimus tehtiin Romagnolin kanssa.

5 Hankintaviranomaisen päätös perustui lain nro 109 (Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana [GURI], täydennysosa nro 29, 19.2.1994) 21 §:n 1 a momenttiin, sellaisena kuin laki on muutettuna asetuksella (decreto-legge) nro 101 (GURI nro 78, 3.4.1995) ja lailla nro 216 (GURI nro 127, 2.6.1995). Tämän säännöksen mukaan "Euroopan yhteisöjen kynnysarvoa suurempia sekä pienempiä julkisia rakennusurakoita koskevien hankintamenettelyjen ulkopuolelle jätetään 1.1.1997 saakka tarjoukset, joissa ehdotetaan prosenttialennusta, joka on yli viidenneksen suurempi kuin kaikissa huomioon otettavissa tarjouksissa ehdotettujen alennusten keskiarvo".

6 Hankintaviranomaisen päätöksestä kansalliseen tuomioistuimeen tekemässään valituksessa Hera on väittänyt erityisesti, että USL oli rikkonut direktiivin 93/37/ETY 30 artiklan 4 kohtaa, jossa säädetään seuraavaa:

"Jos tiettyä sopimusta varten jätetyt tarjoukset vaikuttavat toimitettavaan suoritteeseen nähden poikkeuksellisen alhaisilta, hankintaviranomaisen on, ennen kuin se voi hylätä tarjoukset, pyydettävä kirjallisesti asianmukaisina pitämänsä täsmennykset tarjouksen eri osista ja tarkastettava nämä osat ottaen huomioon asiasta saadut selvitykset.

— —

Vuoden 1992 loppuun hankintaviranomainen voi kuitenkin, jos voimassa oleva kansallinen lainsäädäntö sallii, ja syrjimättä tarjoajia kansallisuuden perusteella, poikkeustapauksissa hylätä toimitettavaan suoritteeseen nähden poikkeuksellisen alhaiset tarjoukset tarvitsematta noudattaa ensimmäisessä alakohdassa säädettyä menettelyä, jos näitä tiettyä sopimusta koskevia tarjouksia on niin monta, että menettelyn noudattaminen johtaisi huomattavaan viivästymiseen ja vaarantaisi sopimuksen toteuttamiseen liittyvän yleisen edun. Tämän poikkeuksellisen menettelyn noudattamisesta on mainittava 11 artiklan 5 kohdassa tarkoitetussa ilmoituksessa."

7 Kansallinen tuomioistuin totesi, että USL oli soveltanut oikein Italian oikeuden säännöksiä, joiden mukaan poikkeuksellisen alhaiset tarjoukset jätetään tarjouskilpailumenettelyn ulkopuolelle. Se totesi kuitenkin, että nämä säännökset poikkesivat direktiivin 93/37/ETY 30 artiklan 4 kohdasta.

8 Kansallinen tuomioistuin päätti lykätä tämän asian käsittelyä siihen saakka, kunnes yhteisöjen tuomioistuin vastaa ennakkoratkaisukysymykseen, joka koskee sitä, onko yhteisön oikeussääntöjen mukaan "mahdollista — ja jos on, niin missä tapauksissa —, että jäsenvaltio säätää direktiivien voimaantuloa koskevista väliaikaisista poikkeuksista, vaikka voimaantuloajankohta on nimenomaisesti vahvistettu itse direktiiveissä".

9 Ennakkoratkaisupyynnön mukaan kansallisen tuomioistuimen kysymys koskee olennaisesti sitä, onko direktiivin 93/37/ETY 30 artiklan 4 kohtaa tulkittava siten, että sen mukaan hankintaviranomainen voi 31.12.1992 jälkeen hylätä poikkeuksellisen alhaiset tarjoukset noudattamatta tämän saman säännöksen ensimmäisessä alakohdassa säädettyä tarkastusmenettelyä.

Tutkittavaksi ottaminen

10 Italian hallitus väittää, ettei esitettyyn ennakkoratkaisukysymykseen ole tarpeen vastata, koska direktiivin 93/37/ETY 30 artiklan 4 kohtaa vastaavilla säännöksillä oli välitön oikeusvaikutus, koska tässä direktiivissä jäsenvaltioille ei anneta minkäänlaista poikkeusmahdollisuutta ja koska Italian julkisista hankinnoista vastaavan ministeriön antamat soveltamisohjeet oli julkaistu, ja niissä asianomaisia viranomaisia kehotetaan tulkitsemaan ja soveltamaan lain nro 109 21 §:n 1 a momenttia direktiivin 93/37/ETY mukaisesti.

11 On muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on kunkin asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen yhteisöjen tuomioistuimelle esittämillä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Kansallisen tuomioistuimen esittämä pyyntö voidaan jättää tutkimatta, jos on ilmeistä, että kansallisen tuomioistuimen pyytämällä yhteisön oikeuden tulkinnalla ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen (asia C-143/94, tuomio 26.10.1995, Kok. 1995, s. I-3633, 12 kohta). Näin ei kuitenkaan ole tässä tapauksessa.

12 Näin ollen esitettyyn kysymykseen on annettava vastaus.

Ennakkoratkaisukysymys

13 Aluksi on muistettava, kuten komissio on todennut, että direktiivillä 93/37/ETY kodifioidaan julkisia rakennusurakoita koskevien sopimuksen tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 26 päivänä heinäkuuta 1971 annettu neuvoston direktiivi 71/305/ETY (EYVL L 185, s. 5) ja sen myöhemmät muutokset. Direktiivin 93/37/ETY 30 artiklan 4 kohta vastaa direktiivin 71/305/ETY 29 artiklan 5 kohtaa, sellaisena kuin se oli muutettuna 18.7.1989 annetulla neuvoston direktiivillä 89/440/ETY (EYVL L 210, s. 1).

14 On todettava, että direktiivin 93/37/ETY 30 artiklan 4 kohdassa luetellaan tiukat edellytykset sille, milloin hankintaviranomainen voi jättää noudattamatta poikkeuksellisen alhaisia tarjouksia varten säädettyä tarkastusmenettelyä. Hankintaviranomainen voi — poikkeustapauksissa ja syrjimättä tarjoajia kansallisuuden perusteella — jättää noudattamatta tarkastusmenettelyä, jos tiettyä sopimusta koskevia poikkeuksellisen alhaisia tarjouksia on niin monta, että normaalin menettelyn noudattaminen johtaisi huomattavaan viivästymiseen ja vaarantaisi urakan toteuttamiseen liittyvän yleisen edun. Lisäksi siinä säädetään, että jäsenvaltiot voivat käyttää tätä mahdollisuutta ainoastaan 31.12.1992 saakka.

15 Sitä paitsi edellä mainitussa asiassa Furlanis annetun tuomion 17 ja 20 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin, jolta pyydettiin ennakkoratkaisua kyseisen säännöksen tulkinnasta, sellaisena kuin se oli direktiivillä 89/440/ETY muutetussa direktiivissä 71/305/ETY, katsoi, että ainoastaan sellaisiin hankintamenettelyihin, joita koskeva tarjouskilpailu on lopullisesti ratkaistu viimeistään 31.12.1992, voidaan soveltaa direktiivissä säädettyä poikkeusta, ja se korosti, että säännöstä, jossa säädetään väliaikaisesta poikkeuksesta tavanomaiseen menettelyyn, on tulkittava suppeasti.

16 Näin ollen esitettyyn kysymykseen on vastattava, että direktiivin 93/37/ETY 30 artiklan 4 kohtaa on tulkittava siten, että sen mukaan hankintaviranomainen ei voi 31.12.1992 jälkeen hylätä poikkeuksellisen alhaisia tarjouksia noudattamatta tämän säännöksen ensimmäisessä alakohdassa säädettyä tarkastusmenettelyä.

Oikeudenkäyntikulut

17 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Italian hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto)

on ratkaissut Tribunale amministrativo regionale della Ligurian 4.7.1996 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Julkisia rakennusurakoita koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 14 päivänä kesäkuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/37/ETY 30 artiklan 4 kohtaa on tulkittava siten, että sen mukaan hankintaviranomainen ei voi 31.12.1992 jälkeen hylätä poikkeuksellisen alhaisia tarjouksia noudattamatta tämän säännöksen ensimmäisessä alakohdassa säädettyä tarkastusmenettelyä.

Ragnemalm Kapteyn Murray

Julistettiin Luxemburgissa 16 päivänä lokakuuta 1997.

R. Grass H. Ragnemalm

kirjaaja neljännen jaoston puheenjohtaja